

FRATII JDERI-MIHAIL SADOVEANU **PORTRETUL LUI STEFAN CEL MARE**

Sadoveanu reuseste sa prezinte ca nimeni altul figura legendarului domnitor Stefan , romanul *Fratii Jderi* putand fii caracterizat ca roman al domniei acestuia. Stefan domina totul , intregile energii fiind polarizate in jurul sau.El este reprezentantul poporului , este mit , legenda si istorie , un simbol al patriotismului , al dregostei fata de tara , al dreptatii , al credintei in izbanda si in oameni.

Stefan este prezentat de catre Sadoveanu in dubla ipostaza: de *domn*, un adevarat simbol al Moldovei , si de *om*.

Stefan isi face aparitia chiar de la inceputul romanului, iar momentul acesta este unul deosebit, si anume hramul Manastirii Neamt , la care este adunata intreaga suflare a Moldovei. Voievodul isi face aparitia calare pe un cal alb, acesta simbolizand puterea politica. Se afla in “al patruzecilea an al *varstei*” si era inca tanar.”Stralauitul *chip al domniei*” era la zenitul puterii. Un portret fizic al domnitorului este sumar realizat.Astfel , *"avea obrazul ars proaspat de vantul de primavara. Se purta ras, cu mustata usor caruntita. Avea o puternica strangere a buzelor si o privire verde taioasa. Desi scund de statura, cei dinaintea sa , opriti la zece pasi , pareau ca se uita la el de jos in sus."*

Era privit cu admiratie si respect de multimea adunata , imaginea sa fiind impunatoare. Ajuns la manastire el isi face semnul crucii, saruta Evanghelia si mana batranului staret , fiind exemplu pentru toti cei din suita sa. Stefan impresioneaza pe cei prezenti , fiind admirat de acestia si pentru faptul ca dobandise nenumarate victorii asupra ismailitenilor si tatarilor.Circulau in multime si zvonul ca tatal sau, Bogdan-Voda , l-a blagoslovit in mare taina la muntele Athos ca sa aiba puteri neobisnuite. Deasemenea , se spunea ca este cumplit la vedere si ca are un platos cu care scruteaza pe unii boieri , sau ca are un cal nazdravan , in care sta toata puterea si norocul sau. Cuvantarea pe care Stefan o rosteste este ascultata cu atentie si uimire de cei prezenti , provocand emotie. Astfel, o femeie a “*slobozit din maruntaiele ei un prunc*” .

Cunoscut de toti si admirat , “*se zvoneste prin sate despre maria-sa ca-I om nu prea mare de stat, insa groaznic cand isi incrunta spranceana*”. Se spune ca are ”*pecete pe bratul sau drept si legamant sfant...*”, iar atunci cand se afla in mijlocul oamenilor e interesat de acstia , de viata pe care o duc si de ceea ce li se intampla.

Daca in relatiile cu boierii este de multe ori aprig si iute la manie, in relatiile cu oamenii de rand este bland si familiar , placandu-I sa poposeasca in mijlocul lor. Este dornic de dreptate si generos,duios si plin de intelegere cu cei care lupta pentru Moldova. Respecta pe cei care s-au jertfit pentru apararea tarii , poruncind dupa batalia de la Vaslui sa se tina post si inchinaciune. In fata trupurilor neinsufletite ale lui Manole Par Negru , Simion Jder si altii, Stefan a ingenuncheat cu adanca evlavie.Toata acesta legatura , apropiere, intre domn si oamenii Moldovei este vazuta tot ca o minune.Stefan a reusit sa castige dragostea si increderea oamenilor , acestia urmandu-l cu credinta si jertfa.Si astfel Moldova a inflorit , putandu-se spune ca pana si natura asculta de vestitul domn: “*ploile cad la timp, iernile au omaturi imbelsugate, iazurile stau linistite , morile si paraiele canta, prisacile se inmultesc in poiene*”.

Sfaturile pe care Stefan le da fiului sau, Alexandrel , sunt si ele semnificative: “*noi , domnii si stapanitorii de noroade, trebuie sa urmam pilda soarelui, dand in fiecare zi lumina fara a primi.Randuiala noastra nu-I fara noima in fata lui Dumnezeu.Daca ai fi fost un misel, ...,ai fi asudat in robie; daca ai fi fost un vierme, ai fi urmat soarta ta mancand trului unui intelept; insa esti cucon domnesc.*”

Trasaturile dominante ale voievodului sunt vointa si dorinta de dreptate:”*a prigonit pe lotri, a batut peste falci pe dusmani , a grabit sfarsitul vicleniilor.*” Reusitele sale ,izbanzile si victoriile nenumarate il fac sa fie privit ca un mit ,ca un ales al divinitatii.Politica pe care el o duce este una dreapta, iar ”*bratul mariei sale a lovit, a stapanit si a calauzit*”.

Strainii il privesc ca un mare carturar, un iubitor de cultura si arta, un om al Renasterii.Astfel solii straini spun ca “*a baut din apa intelepciunii din aceeaasi fantana rasaritena din care s-a adaptat Apusul*”. Bun diplomat , el primeste diplomati si discuta cu acestia in limbile lor,uimindu-i pe acestia.

Stefan Voda apare razesilor “*intr-o lumina de sfintenie*” si atunci cand este vorba de aparat tara, acestia se alatura domnitorului, dovedind solidaritate si incredere.

Romanul se incheie cu stralucita victorie de la Vaslui si cu imaginea monumentala a voievodului care, intocmai ca la inceputul romanului, s-a aratat “*pe pripor*”, calare. Reactia celor din jur exprima la vederea sa aceeasi infiorare si emotie: “*in jurul mariei sale se aflau , stand in incremenire si cu mainile inghetate unii dintre boieri.*” Slujitorii sai care s-au jertfit au fost adunati din ordinul voievodului de prin namoluri. Momentul este plin de tragism , acesta fiind accentuat de cuvintele pline de indurerare rostite de Stefan , care a poruncit “*zi de post si de rugaciune pentru toti mortii nostri*”. Trairile domnitorului si ale oamenilor sunt in aceste momente aceleasi , legatura dintre ei fiind indisolubila, iar natura pare si ea patrunsa de acceasi suferinta: “*dupa ce a tacut maria-sa , a sunat vantul mai cu tarie*”.

Exemplu prin faptele sale, prin caracterul sau , Stefan este un simbol al patriotismului, al dragostei de tara si de popor, al dreptatii, al demnitatii si al cinstei , iar Sadoveanu este cel care prin roamnul Fratii Jderii prezinta “*soarele Moldovei*” intr-un mod memorabil , figura sa intrand in lumea sfintilor.